

Utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och till vissa lagar som har samband med den

Inledning

Justitieministeriet tillsatte den 9 oktober 2024 en arbetsgrupp med uppgiften att bereda en revidering av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Arbetsgruppen skulle utarbeta sitt förslag i form av en regeringsproposition.

Arbetsgruppens mandatperiod skulle ursprungligen sträcka sig till den 30 september 2025. Arbetsgruppens uppdrag ändrades ändå den 25 juni 2025 så att arbetsgruppen ska utföra sin ursprungliga uppgift i två skeden. Det första arbetsskedet slutfördes den 25 september 2025. Arbetsgruppens arbete fortsätter i det andra skedet till den 31 maj 2026.

Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande om det första arbetsskedet den 29 september 2025. Arbetsgruppen föreslog att lagen om föreläggande av böter och ordningsbot ändras i synnerhet i fråga om lagens tillämpningsområde.

Justitieministeriet ber om utlåtanden om det bifogade utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och till vissa lagar som har samband med den.

Bakgrund

Behandlingen av brottmål, det vill säga straffprocessen, har vid myndigheterna på ett oroväckande sätt blivit längre, vilket äventyrar tillgodoseendet av och en effektiv tillgång till rättsskydd. En viktig orsak till att straffprocesserna har blivit längre är att myndigheterna inom straffrättsvården under lång tid har haft ett finansieringsglapp, vilket har påpekats bland annat i Statsrådets redogörelse för rättsvården (Statsrådets publikationer 2022:68). De längre behandlingstiderna beror även på de ändringar som har skett i straffprocessens omvärld, såsom det faktum att brottmålen har blivit mer internationella och komplexa och att brotten i större utsträckning begås via datanät.

Lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) trädde i kraft den 1 december 2016. I lagen föreskrivs det om ett förfarande där polisen eller åklagaren kan förelägga bötesstraff i enkla och klara brottmål. Ärendet behöver då inte behandlas i en domstolsprocess, vilket underlättar processen för både myndigheterna och parterna.

Genom att öka användningen av bötesförfarandet och utvidga dess tillämpningsområde kan man effektivt förkorta den totala behandlingstiden och minska arbetsmängden i straffprocesskedjan.

Beredningen av de föreslagna ändringarna i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot bottnar i detta. I arbetsgruppens fortsatta arbete behandlas bestämmelserna om själva bötesförfarandet och ändringssökandet i fråga om det.

Målsättningar

Syftet med propositionen är att göra straffprocessen smidigare.

Detta uppnås genom att användningsområdet för bötesförfarandet utvidgas i och med de lagändringar som föreslås. De föreslagna ändringarna innebär att enkla och klara brottmål överförs från en fullskalig straffprocess till det lättare bötesförfarandet. Ändringarna underlättar därmed arbetet för de myndigheter som deltar i straffprocessen, polisen, åklagaren och domstolarna, och gör samtidigt att behandlingen av brottmålen försnabbas. Med tanke på parterna är målet att förbättra tillgången till rättsskydd i varje enskilt fall.

Enligt förslaget utvidgas tillämpningsområdet för lagen om föreläggande av böter och ordningsbot så att det i ett förfarande enligt den lagen får handläggas brottmål som kan leda till fängelse i högst två år. Vissa brottsrekvisit som tryggar rätten till liv och hälsa lämnas enligt förslaget ändå utanför lagens tillämpningsområde. I ett sådant förfarande ska det dessutom kunna dömas ut förverkandepåföljder på högst 5 000 euro, bestämmas om sådana kostnader för alkohol- och drogtestning som uppstått vid utredningen av målet och avgöras privaträttsliga anspråk som målsäganden framställt.

Det föreslås att behörighetsfördelningen mellan myndigheterna ändras så att polisen kan avgöra brottmål som omfattas av lagens nuvarande tillämpningsområde, det vill säga mål där det strängaste straff som föreskrivs för brottet är fängelse i högst sex månader. Övriga ärenden ska avgöras av åklagaren.

Svarsanvisningar för mottagare

Vem som helst kan lämna ett utlåtande.

Vänligen lämna utlåtandet i första hand genom att svara på begäran om utlåtande på webbplatsen utlaatande.fi. Anvisningar för att använda och registrera sig i tjänsten finns på utlaatande.fi under fliken Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: [lausuntopalvelu.om\(at\)gov.fi](mailto:lausuntopalvelu.om(at)gov.fi)). Ministerierna ska dessutom föra in det utlåtande som de lämnat via utlaatande.fi i ärendehanteringssystemet VAHVA under ärende VN/22309/2023.

Om det inte är möjligt att använda tjänsten utlaatande.fi kan utlåtandena sändas per e-post till ministeriets registratorskontor per e-post på adressen [kirjaamo.om\(a\)gov.fi](mailto:kirjaamo.om(a)gov.fi) eller per post till adressen Justitieministeriet, PB 25, 00023 Statsrådet. I de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret ber vi er ange ärendenumret VN/22309/2023. Dessutom ber vi att de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret skickas i till exempel Word- eller pdf-format som bilaga till ett e-postmeddelande, så att själva utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom privatpersoners e-postadresser.

Alla utlåtanden är i regel offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, identifieringskod OM061:00/2023). Ett utlåtande som lämnats in av en privatperson publiceras dock på projektsidorna endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i ett följebrev till utlåtandet.

Alla utlåtanden som lämnats via utlåtande.fi, också utlåtanden från privatpersoner, är automatiskt tillgängliga för alla på utlåtande.fi. Ministeriet publicerar inte de utlåtanden som lämnats in till registratorskontoret på utlåtande.fi.

Utlåtandena ska inte innehålla onödiga personuppgifter. Även om ett utlåtande som en privatperson lämnat in till registratorskontoret inte publiceras på webben, kan alla ta del av det vid ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tidtabell

Vänligen lämna utlåtandet senast **den 21 november 2025**.

Beredare

Hanna Leivo, specialsakkunnig, tfn +358 295 150 229, hanna.leivo@gov.fi
Juho Martikainen, lagstiftningsråd, tfn +358 2951 50520, juho.martikainen@gov.fi

Länkar:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM061:00/2023> - Hankesivu.

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM061:00/2023> - Statsrådets projektportal

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-162-5> - Professori Mikko Vuorenpään selvitys sakkomenettelyn laajentamisesta.

Bilagor:

~ VN_22309_2023-OM-38 HE luonnos 29.9.2025 9136447_1_1.pdf

~ VN_22309_2023-OM-38 Propositionens huvudsakliga innehåll och lagförslag 9136449_1_1.pdf

Sändlista:

Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto
Etelä-Karjalan käräjäoikeus
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus
Etelä-Savon käräjäoikeus

Etelä-Suomen syyttäjäalue
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin yliopisto / professori Sakari Melander
Hämeen poliisilaitos
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen poliisilaitos
Itä-Suomen syyttäjäalue
Itä-Suomen yliopisto / professori Matti Tolvanen
Itä-Uudenmaan kärjäoikeus
Itä-Uudenmaan poliisilaitos
Julkiset Oikeusavustajat ry
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Kainuun kärjäoikeus
Kanta-Hämeen kärjäoikeus
Kaupan liitto ry
Keski-Suomen kärjäoikeus
Keskusrikospoliisi
Korkein oikeus
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
KRIS Suomi ry
Kymenlaakson kärjäoikeus
Lapin kärjäoikeus
Lapin poliisilaitos
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen poliisilaitos
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Metsähallitus
Oikeuspalveluvirasto
Oikeusrekisterikeskus
Oulun kärjäoikeus
Oulun poliisilaitos
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus
Pohjois-Savon kärjäoikeus
Pohjois-Suomen syyttäjäalue
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Päijät-Hämeen kärjäoikeus
Rajavartiolaitos
Rikoksettoman elämän tukisäätiö
Rikosseuraamuslaitos

Rikosuhripäivystys
Rovaniemen hovioikeus
Satakunnan kärjäoikeus
Sisäministeriö
Sisä-Suomen poliisilaitos
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Asianajajat
Suomen Juristiliitto ry
Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Suomen Yrittäjät
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Turun yliopisto / professori Veli-Pekka Viljanen
Ulosottolaitos
Vaasan hovioikeus
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Varsinais-Suomen kärjäoikeus
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ålands polismyndighet
Ålands tingsrätt
Ålands åklagardistrikt

Remissinstansens utlåtande

Vi ber remissinstanserna bedöma propositionen som helhet och dessutom bedöma de viktigaste förslagen, förslagets konsekvenser och förslagets överensstämmelse med grundlagen separat i fråga om varje delområde nedan.

Allmänna kommentarer om hela propositionen

Utvidgningen av lagens tillämpningsområde: brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i två år

Utvidgningen av lagens tillämpningsområde: förverkandepåföljder

Förundersökningsmyndighetens och åklagarens beslutanderätt

Minderåriga misstänkta i bötesförfarandet

Parternas samtycke och återtagande av samtycket

Utvidgningen av lagens tillämpningsområde: handläggning av privaträttsliga anspråk

Utvidgningen av lagens tillämpningsområde: kostnader för alkohol- och drogtestning

Föreslagna ändringar i förundersökningen

Föreslagna ändringar i bestämmelserna om ändringssökande

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Leivo Hanna
Oikeusministeriö